

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejema. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—, Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 102

Sobota, 19. decembra 1936

Leto XI

Tudi nam je potrebna svoboda besede

Nova zagrebška »Slobodna Riječ« pravi med drugim v svojem glavnem uvodnem članku:

Razredno zavedni delavci, kakor tudi socialistično opredeljeni državljani po naših krajih ne morejo biti brez svojega lista. Razredno delavsko gibanje sploh ni mogoče brez svojega tiska, v katerem se z razrednomarksističnega stališča pojasnjujejo vsaj najvažnejši družabni in državni problemi. Nemogoče je misliti na napredek razrednega delavskega gibanja, zlasti po naših krajih, ki so pozorišče najtežjih in delikatnih političnih bojov, brez lastnega časopisa.

Ne vdajamo se iluzijam; vemo, da je markiranje izrazitega razrednega stališča v tem boju zvezano z velikimi težkočami, toda mi moramo na vsak način zahtevati, da se naš glas čuje. Zamuditi ne smemo niti enega dneva. Čas je usoden: ob reševanju njega problemov moramo sodelovati, predvsem zaradi temeljnih življenskih interesov delavskega razreda in vsega delovnega ljudstva.

Nobena politična skupina v državi ni več izgubila kakor razredno delavsko gibanje zaradi sedemletne reakcije, ki je zadela našo deželo. Vso to nesrečno dobo je bil socializem in razredno delavsko gibanje predmet besnih napadov od vseh strani.

Pravih političnih akcij delavstvo ni imelo že sedem let. Cela generacija delavcev nima niti pojma o razrednem delavskem gibanju kot politični manifestaciji, ker se ni mogla udeleževati političnih bojov. Avtoritativni režim je izzval na tem sektorju splošnega narodnega življenja najstrašnejše opustošenje. Socializem je pri nas največ izgubil. Politični boji se ne morejo nadomestiti z omejenim tiskom, zlasti takrat, če je podrejen strogi cenzuri, ne s kulturnim delom, če je še tako živo in organizirano. Tako tisk kakor kulturno delo moreta izvršiti svoj namen v delavskem gibanju, le če sta izraz popolnega udeleževanja delavskega razreda v odkriti in svobodni politični tekmi.

Razredno delavsko gibanje nikdar ni opustilo boja za demokracijo. Povsod in tudi pri nas je bilo to gibanje najodločnejši predstavnik popolne in najkonsekventnejše demokracije.

Nikjer ni razredno delavsko gibanje bolj potrebno kakor pri nas! Pomanjkanje tega gibanja se brzdno maščuje nad interesi enega celega družabnega razreda. Prebujanje delavskega razreda in svobodni politični tekmi.

Če se bodo naša velika notranja politična vprašanja, ki so na dnevnem redu, rešila brez sodelovanja razrednega delavskega gibanja, tedaj se bo v njih v polni meri manifestiral razredni delodajalski duh, tedaj od te demokracije za delavski razred nič ne bo ostalo.

Tega mi ne maramo! Ne maramo lažne demokracije, ker se v ničem ne razlikujemo od razredne diktature.

Prva številka »Slobodne Riječi« je izšla dne 28. novembra 1936 v Zagrebu. Izhaja tedensko; naročni-

Pocenite sladkor! Znižajte trošarino!

Kmetiški minister je sklical anketo v Beograd. Na dnevnem redu so bila vprašanja večje potrošnje sladkorja, povečanje pridelovanja sladkorne pese in zmanjšanje sladkornih zalog.

Povod ankete je bila nepokupljena sladkorna pesa. V prejšnjih letih so tovarne sladkorja pokupile peso, čeprav niso sklenile pogodb s kmeti. Letos pa so kupile le ono peso, za katero so se prej pogodile. Tako je ostalo mnogo pridelka neprodanega.

Tovarnarji nameravajo omejiti produkcijo sladkorja,

ker še starejših zalog niso prodali. Kmetje so pa nasejali mnogo več pese, kakor prejšnja leta, ker je bolj rentabilna kakor drugi pridelki. Te pese sedaj ne morejo prodati.

Anketa je ugotovila, da je sladkor Din 15 za kilogram vsekakor predrag. To potrjuje tudi dejstvo, da poraba sladkorja v državi rapidno pada. Anketa je imela torej namen dvigniti porabo sladkorja, in sicer s tem, da bi se znižala trošarina kakor tudi produkcijski stroški. To je razumljivo, ker

znaša trošarina povprečno za kilogram sladkorja Din 6.70

in tudi tovarnarji niso imeli izgube, ker so izkazali

okoli 75 milijonov dinarjev čistega dobička.

Država pa je imela od sladkorja okoli 600 milijonov dinarjev, to je okoli 100 milijonov dinarjev manj kakor prej. **Že samo, če bi država popustila na trošarini 30%, bi bil sladkor lahko po Din 10.50 za kilogram.**

Davčna obremenitev je v zaščito sladkornih producentov. Cena trsnega ali kolonijalnega sladkorja znaša le 60 do 90 para za kilogram. Da nima domači sladkor na trgu konkurence, povzroča visoka carina, ki čuva ob enem sladkorni kartel.

In če vse to vpoštevamo, moramo vendar ob enem poudariti, da so produkcijski stroški sladkorja pri nas previsoko računani. V državi se je pridelalo okoli 8000 vagonov sladkorja. Iz tega sklepamo, da je pri vsakem kilogramu do 1.50 Din čistega dobička, kolikor ni skritega v raznih računskih zaključkih. Umljivo je, da je produkcija trsnega sladkorja cenejša, toda tudi sladkorja iz pese ne more presegati bistveno Din 1 za kilogram.

Ministrstvo je izjavilo (finančno),

O sladkorju razpravlja parlament

čehoslovaški narod. V čehoslovaški državi je vprašanje ljudske prehrane. Na seji pododbora, ki ga je izvolil parlament, so socialni demokrati zahtevali, da se zniža cena slad-

korja na račun tovarnarjev, kajti 100 kg kristala stane samo 377.70 Kč. Ker je sladkor predrag, si pomagajo ljudje s tihotapljenjem saharina, vsled česar izgubi država samo na trošarini 100 milijonov Kč!

Anketa se ni zedinila, kakor bi bilo potrebno za konzumente in priporočljivo za tovarnarje in državo, ki bi imela od večje potrošnje v dohodnem času več dohodkov. Proračun za 1936-37 je staval v proračun samo 500 milijonov, ker ve, da se bo potrošnja tega potrebnega hraniva zaradi druginje in težkega socialnega položaja konzumentov še znatno skrčila.

Kot nalašč — se je sladkor še podražil

Pišejo nam: Kljub vsem anketam je cena sladkorja na debelo ravno v dneh, ko se je o znižanju cene sladkorju in potrebi povečanja konzuma največ pisalo, zopet porasla za Din 0.25 kar čez noč in je dosegla višino, ki je v zadnjih letih sladkor v ceni na debelo še ni imel. Ali je to slučaj? Kdaj bo...

Hrvaško gospodarstvo in hrvaški sporazum Kaj očitajo Sloveniji

Hrvaški gospodarski krogi spravljajo hrvaško politično vprašanje v zvezo s slovensko industrijo. V članku, ki ga je objavil zagrebški »Lloyd«, zahteva člankar bojkot slovenskih industrijskih izdelkov.

Ljubljanski »Trgovski list« odgovarja na ta članek ter navaja, da je industrija po vojni v Sloveniji nazadovala. Tako mlinska (je propadla), slamninarska, cementna, lesna, usnjarska, papirna, premogovna, strojna, tobačna. Edino Kranjska industrijska družba je napredovala, toda zaradi svoje inicijativnosti.

Neresnična je trditev, da Slovenija samo prodaja svoje blago po ostalih delih države, ne kupuje pa nič. Cela vrsta industrij z juga, zlasti iz Hrvaške, je, ki prodaja svoje izdelke v Sloveniji. Tako »Tivar«, »Bat'a«, »Schicht«, »Meinl«, Franck, sladkorne tvornice, državne tvornice svile in preprog, državna podjetja v Kraljevu, Kragujevcu itd.

Slovenija je poljedelsko pasivna dežela. Kupuje zato žito, živino, perutnino in tobak na jugu. Industrija je edina aktivna postavka in Hrvaška ne bo imela dobička, če ubije svojega konzumenta.

Slovenija je odstotno največji davkoplačevalec in socialne razmere delavstva so še najbolj urejene.

Takega mnenja je v splošnem »Trgovski list«. In res, če menijo

na znaša mesečno Din 4.50. Naslov: Uprava »Slobodne Riječi«, Zagreb, Draškovičeva ul. 58. — List je izvrstno urejevan in bo pravi naslednik predvojnega »Slobodne riječi«, ki je igrala tako veliko vlogo v osvobodilnih bojih. Priporočamo »Slobodno Riječ« vsem organizacijam in sodrugom.

hrvaški gospodarski krogi postaviti svoj politični sporazum, o katerem pravijo, da je blizu, potem se bo izvršil ta sporazum na račun tretjega, zlasti pa na račun delavstva s tem, da se demontira obstoječa industrija in da se socialni položaj delavstva potisne za vso državo pod sedanjim nivo. Takega sporazuma tudi delovni narod ne more imeti v mislih ali si ga celo želeli.

Občudujmo angleško demokracijo!

Narod je vladar države!

Minister notranjih zadev sir John Simon je te dni govoril v parlamentu o spremembi na kraljevskem prestolu rekoč: »Krona, ki jo nosi kralj, pripada narodu.«

Angleški časopisi pa pišejo: »Nikdar se narod tega ni bolj zavedal, nikdar ni bil bolj ponosen na to, kot v tem trenutku. Kriza, ki je grozila postati katastrofa za angleško ustavo, se je pretvorila v triumf ustavnosti in demokracije. V kakšni drugi državi, pod drugimi režimi, bi take krize pometle duh ljudske vladavine. Dočim ga je v Angliji okrepila. Narod je vzhičen nad parlamentom, parlament nad vladjo, opozicija nadzdravlja Baldwinu, Baldwin proslavlja zadržanje opozicije. Kratko rečeno, izšli smo iz krize z ojačeno ve-

ro v nepokolebljivo moč angleške demokracije.«

Angleška »vladarska kriza«, kakor bi lahko imenovali poslednje dogodke, ki so se odigrali onkraj kanala La Mancha, je globoko pretresla zavest evropskih narodov, da so se po dolгих letih brezbriznosti zavedli svojega dostojanstva. Ni važno, zakaj je prišlo do izmenjave vladarja v Angliji, ampak kako je prišlo. Smelo trdimo, da to, kar se je zgodilo v Angliji, ne bo ostalo brez odmeva v Evropi, kjer je klic po demokraciji, po suverenosti narodov vsak dan odločnejši in silnejši. Kaj bi dal fašizem, da se vse to ni zgodilo. Anglija uči in mi smo ji lahko hvaležni za njen nauk.

Kitajske homatije

Vstaja generala Čansuljana v pokrajini Šensi še ni zadušena. O generalu Čankajšek, ki ga je Čansuljan vjel, ni znano, ali še živi ali je prost. O Čansuljanu pravijo, da zahteva od nankinske vlade, da se zveže z Rusijo in začne vojno z Japonsko.

Dva generala se borita za premoč.

Ker pa Rusija na vojno ne misli, izgleda, da Čansuljan ustvarja take kombinacije kar na lastno pest, da bi postal popularen med Kitajci, ki jim je Čankajškova popustljivost napram Japoncem že preveč.

Obramba svobodne Španije uspešna

Položaj na španskih bojiščih

Praški »Sozialdemokrat« objavljala poročila svojega poročevalca v Španiji o položaju na frontah.

Najvažnejši dogodki v decembru so: nagla ofenziva Baskov proti Vittoriji, napredovanje vladinih čet proti Burgosu, poraz nacistov v odseku Pozuelo severozapadno od Madrida in napadi protifašističnih čet pri Talaveri in v okolici Aranjuez.

Poizkus nasprotnika, da bi prodrl bojno črto Humera—Pozuelo—Majadahonda—Villanueva de la Canada, odrezal El Escorial od zaledja in mogel napasti Madrid od severa, je popolnoma ponesrečil. Sovražnik je pri tem utrpel težke izgube na ljudeh in materialu ter se je zelo izčrpal. Izkoriščujoč upehanost sovražnika, so vladine čete prešle v protinapad in ga potisnile še dalje od cilja.

Pred Madridom se položaj ni izpremenil. V začetku decembra so divjali krvavi boji v vseučiliški četrti, ne da bi bile čete generala Franca mogle napredovati samo za en korak. Položaj fašistov na Casa de Campo, torej na konici klina, ki sega do Madrida, postaja vedno bolj nevzdržen, čim jačji postajajo napadi vladinih čet v boku klinasto potekajoče fronte. Da je sovražnik opustil vsako misel, da bi z napadi na konici klina prodrl v Madrid, dokazuje njegovi upubni napadni poizkusi, razširiti fronto pri Pozueli. Najbrž pa bodo poizkušali napasti — tudi južno od Madrida in pri letališču Getafe. (15. decembra so poizkusili še enkrat v vseučiliški četrti, misleč, da so branilci odpoklicali svoje čete na druge položaje, pa so bili krvavo odbiti. Op. ur.)

Položaj pred Madridom je za republikanske čete ugoden.

Razbremenitvi branilcev Madrida služijo napadi vladinih čet pri Talaveri in v zadnjem času od Aranjueza proti Auoveru v smeri Toleda.

Baskiška fronta se razvija vedno bolj proti zapadu, s ciljem proti Vittoriji. Sedaj poteka na črti: Lequeitio — Marquina — Eibar — Elgueta — Elorrio — Ochandia — Villareal — Murua. Pri zasedbi Murue se je javilo vladinim četam 150 vojakov generala Franca. Dalje proti zapadu, od Ordune na cesti proti Mirandi, slede napadi v južni in vzhodni smeri, da bi se sklenila fronta pri Vittoriji.

Proti Burgosu so vladine čete napredovale v nekaj dneh za 25 kilometrov in se nahajajo 45 km oddaljene od tega mesta, v okolici Escalde.

Za uspehe vladinih čet je značilno, da so zaplenile pri svojem prodiranju ogromne količine vojnega materiala in da so izgube sovražnika na ljudeh zelo velike. O tem pričajo tudi poročila nacistov, ki so več kot skromna. Na baskiški fronti razpolaga vlada z izvežbanimi,

discipliniranimi četami, ki so za boj izredno usposobljene. Ogrožanje nacistov s prodiranjem od severa in v Asturiji lahko rodi zelo neprijetna presenečenja za Franca.

Anglija in Francija ne bosta trpeli zasedbe španskih pokrajin

Te dni sta govorila angleški zunanji minister Eden in francoski ministrski predsednik s. Blum. Oba sta

Nemčija in Italija sta poslali doslej preko 34.000 vojakov v Španijo

na pomoč generala Franca. Nemce imenujejo Španci plavolase »Marokance«.

Franco je zopet enkrat zavzel Madrid v 24 urah

Dne 15. t. m. so sporočili Francovi listi (tudi pri nas), da je gospod general blagovolil staviti branilcem Madrida ultimatum, da se v 24 urah predajo ali pa bo takoj nato zavzel mesto s silo. Ultimatum je potekel, kot doslej vsi ultimati g. Franca. Listi so sedaj zopet v zadregi, kaj naj rečejo svojim čitateljem, ko jih je Franco že tolikrat potegnil.

Poizkusni napadi nacistov — končali s porazom

Franco otipava fronto desno in levo od Madrida, kje bi lahko prodrl. Zapovedal je naskok na Bodillo in Cosoelo. Republikanske čete so sovražnika pregnale z velikimi izgubami. Pri Cruzu Verdu in Santa Maria dela Almeda so naskakovali Nemci, ki pa so zašli v križni ogenj strojníc, bežeče ostanke so kosili šrapneli.

Težke izgube med Nemškimi vojaki

Računajo, da je doslej padlo preko 1000 nemških vojakov pred Madridom. Iz Nemčije pošiljajo v Španijo Franca na pomoč tehnične čete. Vojaki smejo svojcem samo sporočiti, da odhajajo na službovanje v inozemstvo. Vojaki in svojci si dopisujejo preko ministrstva za letalstvo v Berlinu. Mnogo svojcev je že prejelo obvestila o smrti sinov in bratov, ne da bi bilo razvidno, kje in na kakšen način so umrli.

Mirovni pakt za Ameriko

Srečna Amerika — v Evropi kaj takega ni mogoče

Ameriška konferenca v Buenos Airesu je imela namen skleniti mirovni pakt za Ameriko. Ta pakt so v nedeljo, dne 13. t. m. podpisale ameriške države, ki so se konferen-ce udeležile.

Z letalci so tihotapili razno luk-suzno blago iz inozemstva v Jugoslavijo nastavljenici letalskih družb z vednostjo in pomočjo nekih tukajšnjih svojih sovrstnikov.

grešili, ali naj ena izmed teh dveh zame odgovarja? Mi morete to povedati, gospod magister?

»Toda vi ste imeli samo eno dušo!«

»Sem res imela samo eno?« je vprašala Marija in se zatopila v svoje misli —

To vprašanje Marije Grubbe me je še pred leti globoko presunilo; in presune me še danes. Mnogokrat sem primerjala najino življenje, Zofkino in moje, z življensko zgodbo Marije Grubbe.

Katera je prava Zofka? Mlada, prekipevala, močna in smela upornica proti cerkvi in meščanski družbi? Ali gonjena, opešana, pod mnenjem in sodbo istega meščanstva trepača, torej že od njega odvisna žena, ki je zgubila zaupanje vase, ki se za njo nič več ne zmenijo vsi tisti, za katere se ona poprej ni zmenila; ki išče pribežališča pri nadnaravni sili, ker jo lastne moči zapuščajo.

V decembru so vladina letala bombardirala več letališč generala Franca in uničila 30 nemških in italijanskih letal.

povdarila, da niti Anglija, niti Francija ne bosta trpeli kakršnihkoli teritorialnih izprememb v Španiji.

Nacistične bombe porušile krasno cerkev

V Madridu so nacistične bombe do tal porušile prekrasno cerkev sv. Sebastijana. Dočim so listi prinesli že slike o tem strahotnem razdejanju, naše katoliško časopisje molči, oz. »druka« za Franca in njegove bombarderje, ki z bombami uničujejo božje hiše.

Pobeglo nacistično vodno letalo

Dne 16. decembra je priletel v Malago iz Ceute nacistični hidroplan, s katerim sta dezertirala pilot in mehanik k vladinim četam. Častnika Joseja Marija Morena, ki jo je spremljal, sta, ker se je upiral, spotoma ubila.

»Francovi Marokanci«

»Newyork Times« piše: »Marokanci tvorijo ogrožje Francove armade. Franco jih uporablja za vse napade. Samo pred Madridom jih je padlo več tisoč. Marokanci se bore na strani Franca, ker jih plačuje po 125 pezet na mesec. Ne sme se pozabiti, da je vojna smisel njihovega življenja. Španski častniki dovoljujejo Marokancem, da onečaščajo žene in da ropajo po trgovinah in stanovanjih. Nedvomno obstoji med generalom Francom in voditelji Marokancev kakšen dogovor. Ni še dolgo tega, ko je moral general Franco osebno v Maroko, da posreduje pri teh voditeljih, ki niso več hoteli poslati novega klavnega materiala. Španci mrze Marokance. Dopisnik lista je videl Marokance, ki vlačijo s seboj naropano blago, od radio aparata do konzerve z marmelado.«

Kako bo likvidiran Feniks?

Gospodarski finančni odbor ministrov je sklenil uredbo o likvidaciji Feniksa. Novih zavarovanj Feniks ne more več sprejemati.

Premijsko rezervo Feniksa tvorijo državne menice v znesku 425.000 dolarjev, ki jih je izdala država za gradnjo železniške proge Požarevac—Kučevo (kateri sta bili v tistem času v nemški okupaciji). Ker so te menice zastavljene v inozemstvu, bo finančni minister izdal za 16,5 milijonov dinarjev 4 odst. obveznic, ki se bodo vnovčile v enem letu. K tako dobljeni premijski rezervi bodo morale prispevati vse ostale za 20 obrokov. Zavarovalnice pa tega

Naj ve, kogar se tiče!

Srbska pravoslavna cerkev proti predpravicam drugih veroizpovedi

V Beogradu se je vršilo izredno zasedanje sabora srbske pravoslavne cerkve. O poteku zborovanja je bilo izdano službeno obvestilo, v katerem čitamo med drugim tudi to-le:

»Sabor se je bavil tudi z aktualnim vprašanjem položaja srbske pravoslavne cerkve v tej državi v zvezi z uveljavljanjem gotovih zakonov in nameravanim uveljavljanjem nekih zakonskih osnutkov, ki se tičejo ostalih priznanih veroizpovedi. Ker se s temi zakonskimi osnutki postavlja srbsko pravoslavno cerkev v podrejen položaj v primeri s temi veroizpovedmi, je smatral sabor za svojo imperativno dolžnost, da opomni poklicane faktorje na to stvar in jih opozori na točne določbe državne ustave o enakopravnosti vseh priznanih veroizpovedi v kraljevini.

Ne da bi zahtevala kakšne predprave, ki bi kakorkoli lahko bile v škodo narodnim intersom in narodnemu dostojanstvu ali v nasprotju z njeno zgodovinsko vlogo v srbskem narodu in narodni državi, pa vendar srbska pravoslavna cerkev nikakor ne bi mogla ravnodušno trpeti, da se neki drugi verski organizaciji dajo pravice, ki jih srbska pravoslavna cerkev ni nikoli imela, niti ne tedaj, ko je bila državna cerkev.«

Počakajmo, kaj poreče na to obvestilo sabora srbske pravoslavne cerkve »Slovenec« in njegovi trbanti.

Mi z odgovorom nismo v zadregi; naše stališče je: ločitev cerkve od države. V tem trenutku bodo vse veroizpovedi svobodne in enakopravne.

Zadnje občinske volitve — prva etapa konsolidacije. Glavno glasilo JRZ »Samouprava« piše o pomenu zadnjih občinskih volitev in pravi: »Z izvedbo teh občinskih volitev, je naša država prešla samo prvo stopnjo na poti notranje konsolidacije. Ta etapa je bila v znaku težkega boja, razčiščevanja teren v novo označeni smeri.«

zneska ne bodo plačale iz svojih rezerv, ampak smejo za toliko povišati premijo lastnim zavarovancem, da bo znesek krit.

Feniksovim zavarovancem se prizna samo polovica doslej vplačanih premij. Zavarovanci, katerih zavarovalnina je že zapadla v plačilo, bodo dobili istotako samo 50 odstotkov izplačano. Novo vplačane premije se bodo računale s polnim zneskom. Zavarovanci, ki so s 1. 1. 1936 prenehali s plačevanjem, lahko v 6 mesecih naknadno vplačajo dospele premije s 6 odst. obrestmi.

Ko bo država dobila vrnjene menice v znesku 425.000 dolarjev iz inozemstva in jih vnovčila, bo morebitni presežek dala na razpolago zavarovancem, katerim so bile plačane premije znižane za polovico ali pa so dobili izplačano samo polovično zavarovalnino.

S 1. januarjem 1937 je odpovedena služba vsem nameščencem Feniksa.

Volilci maščujejo mrtvega Salengra

Socialist izvoljen z veliko večino v Lille

V mestu Lille, kjer je bil pokojni francoski notranji minister župan, so se vršile nadomestne volitve v parlament s 24.500 proti 17.000 glasovom reakcije je bil izvoljen za poslanca socialistični kandidat. Reakcija je pri teh volitvah izgubila ogromno na glasovih.

Alli si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Marta Tausk:

Zofka Kveder

(Spomini na najino prijateljstvo.)

»Gospa Marija Grubbe« je šla to pot v nasprotni smeri.

Kratko pred njeno smrtjo jo je vprašal magister: »Mar ne verujete v večno kazen in večno plačilo?«

»Verujem, da živi vsak človek svoje posebno življenje in umrje svoje posebne smrti. To verujem!«

»To vendar ni nobena vera; verujete v vstajenje?«

»Kako pa naj zopet vstanem? Kot mlado, nedolžno dekle, kakršna sem bila, ko sem prvič prišla med ljudi, ko še nisem ničesar vedela in nikogar poznala, ali kot taka, kakor sem bila takrat, ko so me vsi častili in mi zavidali, ko sem bila kraljeva ljubljanka in najlepša na dvoru? Ali kot stara, brezupna brodarjeva žena? Naj odgovorjam za tisto, kar sta oni dve, mlado, nedolžno dekle in življenja polna, ponosna žena za-

Je res imela samo eno dušo? Ignorabimus.

Samo eno vem: duša, ki sem jo poznala in ljubila, ki sem njeno ljubezen, prijateljstvo in globoko notranje razumevanje s hvaležnostjo uživala, je bila velika duša. Veliko ran in brazgotin ne olupša telesa in duše tudi ne. Toda človeka, ki smo ga popolnoma spoznali in vzljubili, ljubimo tudi z njegovimi ranami in brazgotinami vred. In človeka ljubiti se pravi, ga popolnoma razumeti in sprejeti kakršen je, z vsemi njegovimi slabostmi in zmotami. Odpuščenje je že pomilovanje in podcenjevanje. Samo ljubezen je pravična. Zofka Kvedrova! Ti ostaneš nepozabljena, ožarjena z mladostjo in lepoto, ovekovečena v srcih tistih, ki so te ljubili in ki bodo spomin na tebe prenesli na tiste, ki pridejo za nami. Ljubezen je nesmrtnost.

(Konec.)

Dama in po svetu

Ne reklamirajte!

Prihodnja številka »Delavske Politike« bo dvojna, toda izšla bo šele v sredo popoldne. Zunanji naročniki jo bodo dobili v četrtek.

Obljuba volitev v mestnih občinah. Že dalje časa krožijo vesti o občinskih volitvah v mestnih občinah po izpremenjenem volilnem redu. — Pravijo, da so te vesti iz najmerodajnejših krogov, previdno pa dostavljajo, da so volitve še lahko prav daleč. Radovedni smo, kakšen namen ima širjenje takih obvestil.

Novi generalni ravnatelj Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Ravnateljstvo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je te dni na svoji seji izvolilo za generalnega ravnatelja direktorja Matjašiča, ki je bil doslej pomočnik vpokojenega Milana Glaserja.

Pomota v naslovu? Dne 1. decembra je prinesel »Slovenec« članek »Rudarjev kruh«. V članku čitamo o strašnem priganjanju rudarjev pod zemljo, o hudih kaznih, o pomanjkanju varnostnih naprav itd. Razmere slika list takole: »Ko pride paznik k nam s pozdravom »Glück auf«, začne gledati na vse strani. Če ni kaj v redu, dobimo juho brez mesa, nepotrebno kazen ali kako nespodobno ime in vpije: »Kohle, Kohle, Kohle...« Zanimivo je vse, kakor, da pazniki v rudnikih na Francoskem govore v blaglasni nemščini. Menda zato, da jih francoski rudarji in pa gospodje pri »Slovenecu« razumejo? Mogoče je pa tudi, da je »Slovenec« zamenjal zemljepisno lego tega rudnika in ne ve več, kaj leži na desnem in kaj na levem bregu Rena. Temu se nikakor ni čuditi, kajti tudi sicer je »Slovenec« spomin precej opešal, sicer bi ne bil zadnjič prinesel poročila nekakega župnika o razmerah v Franciji, zlasti med rudarji, v katerem čitamo ravno obratno od tega, kar delajo pazniki, ki pozdravljajo francoske rudarje z »Glück auf« in zahtevajo od njih »Kohle, Kohle, Kohle«.

Odlikovani novinarji. Cela vrsta novinarjev in novinark v »Sloveniji« je dobila te dni odlikovanja. Med odlikovanimi novinarji je tudi znani Krsta Cicvarič, direktor »Balkana«, ki je vzbudil pozornost naše javnosti s člankom ob priliki smrti enega največjih ruskih pisateljev Maksima Gorkega.

Oče maščuje svojo mrtvo hčer, ubije sebe in težko rani ljubimca. V Beogradu se je te dni zaključila ljubavna tragedija, ki ji je težko najti primer. Pretekli četrtek se je na cesti ustrelila hči šefa odseka v poštne ministru Mila Dimitrijevičeva. Vzrok njene smrti je bila potrtost, ker jo je njen oboževalec, sin premožnih starišev, inž. Stojanović, zapustil, češ, da je ne more poročiti, ker ni bogata. Ko se je Mila ustrelila, se je inž. Stojanović vozil v avtomobilu mimo mrtve, kakor da se ni ničesar zgodilo. Oče pokojnice je dosegel, da so inž. Stojanovića spravili v preiskovalni zapor. Ko je 17. t. m. preiskovalni sodnik zasliševal inž. Stojanovića, je vstopil v sobo oče pokojne Mile. Potegnil je revolver in ustrelil trikrat na inž. Stojanovića in potem še sebe. Žika Dimitrijevič je bil takoj mrtev, inž. Stojanović se bori s smrtjo.

2 milijona dinarjev poneverili. V Sonti je občinski tajnik Malačurški s še nekaterimi funkcionarji poneveril okroglo dva milijona občinskega denarja.

Po dvajsetih letih so mu odstranili šrapnelski drobec iz jeter. V beograjski bolnici so nekemu bivšemu vojaku po dvajsetih letih z operacijo odstranili šrapnelski drobec iz jeter.

18 nemških socialnih demokratov v Düsseldorfu se je zagovarjalo pred sodiščem radi veleizdaje. Po 14 dnevnem razpravljanju je sodišče obsodilo njih 13 na ječo od 2 do devet let, trojico na poldruge leto, dva pa je oprostil.

Bivši kralj Edvard, sedaj vojvoda Windsor, se je podal v Avstrijo na grad Enzersfeld pri St. Pöltnu, last barona Rothschilda. Grad oblegajo cele armade novinarjev in firbcev.

Trocki išče zavetja. Z novim letom poteče Trockemu dovoljenje za bivanje na Norveškem. Z ozirom na ruski proces se Norveška brani podaljšati njegovo azilno pravo. Nobena druga dežela ga pa noče sprejeti kot emigranta.

Izvolite...

samo izpolniti dolni kupon in brezplačno in brez obveznosti Vam postavimo na poskušnjo najnovejši

Philips-radio

Naši plačilni pogoji od

Din 90,- mesečno
omogočijo vsakomur, da si nabavi Philips-radio

Zastopstvo:

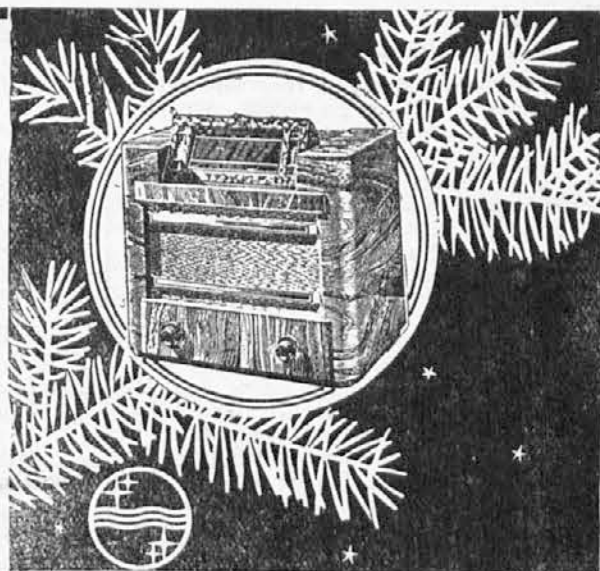
E. PETELN
MARIBOR, GRAJSKI TRG 7

Ime in priimek: _____

Poklic: _____

Kraj in ulica: _____

Mesečno bi odplačal Din: _____

Iz naših krajev

Ljubljana

Sodrug! Delavci! Sodružice!

V nedeljo, dne 20. decembra 1936 točno ob 9. uri dopoldne se bo vršilo

drugo predavanje

v veliki dvorani Delavske zbornice, katerega prireja ljubljanski Krajevni Medstrokovni Odbor.

Predavala bosta ss. dr. Avgust Reisman in Viktor Eržen, oba iz Maribora. Pozivamo vse strokovno organizirano delavstvo, da se ga v čim večjem številu udeleži.

Razen o socialni zaščiti delavstva bo na predavanju tudi govora o vajeniškem vprašanju!

Krajevni Medstrokovni Odbor v Ljubljani

S. Margetič, l. r., predsednik.

I. Tome, l. r., tajnik.

Ljubljanska beda. Na magistrat in do brodelne akcije se je obrnilo za božična darila 2500 bednih rodbin. To veliko šte-

vilo prošelj dokazuje, kako silno važno je socialno skrbstvo in njega koncentracija pri občini v Ljubljani.

Maribor

S. Petejan oproščen

Predstojništvo mestne policije v Mariboru je kaznovalo s. Josipa Petejana radi govora na akademiji delavskih društev, dne 6. maja t. l. v Unionski dvorani z globo Din 500.— in plačilo taks, češ, da je s tem govorom kršil javni red. Proti tej obsodbi se je s. Petejan pritožil na bansko upravo, ki pa je njegovo pritožbo zavrnila ter odločila, da se pritožbi ne ugodi. Nadaljna pritožba zoper to odločbo ni bila dopustna. Nato je vložil s. Josip Petejan proti temu upravnemu odloku tožbo na Upravno sodišče v Celju. Dne 10. decembra t. l. je upravno sodišče odločalo o tej pritožbi in razsodilo, da se tožbi s. Petejana ugoditi ter odlok predstojništva mestne policije v Mariboru razveljaviti kot protizakonit. Obširnejše razloge bomo radi pomanjkanja prostora objavili ob drugi priliki.

Žrtve dela. 45 letni delavec Jože Beigott je padel na Ruški cesti s tovornega avtomobila in si zlomil obe nogi v stopalih. — Na tekstilnega delavca Žgavca se je zvalila bala bombaža in ga težko poškodovala.

Lačen človek je vzel z voza Delavske pekarnice kašaro in 80 žemeli. Delavec — delavcu.

Tudi s. Čeh oproščen

Poročali smo spomladi, da je bil vodja ekspoziture Delavske zbornice v Mariboru, Alojz Čeh, obsojen od sreskega načelstva v Prevaljah, češ, da je imel ob priliki medznega gibanja v železarni Muta nenapovedan sestanek delavcev. S. Čeh se je proti tej obsodbi pritožil na bansko upravo, ker ni imel sploh nobenega shoda, ampak je samo sedel z 2 zaupnikoma v gostilni, katera je sporočil, da ne bo pogajal, ker se je šel tovarne odpeljati. Ovadba neznanega ovadnika je bila torej gladko izmišljena. Banska uprava je pritožbi s. Čeha ugodila in ga oprostila vsake krivde in kazni.

Delavec — delavka! Kam se lahko obrneš s prošnjo za pomoč, če izčrpaš pri OUZD vse zakonite dajatve in ostaneš z družino brez pomoči in podpore, še vedno nesposoben za pridobivanje? Na stanico za socialno skrb rekonescentnih delavcev. Pristopi in agitiraj, da bodo pristopili tudi drugi. Vprašaj pri ekspozituri OUZD v Mariboru.

Celje

Predavanje s skloptičnimi slikami

Krajevni medstrokovni odbor priredi v tork, dne 22. t. m. ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice predavanje o Španiji. Predaval bo s. Pliberšek Franc iz Trbovelj. Predavanje bo zelo zanimivo, ponazorjeno ga bodo lepe skloptične slike. Vstopnine ni. K udeležbi poziva KMO.

Razprava v Westnovih tožbah in nove Westnove tožbe. V četrtek se je vršila pri okrožnem kot prizivnem sodišču razprava proti 6 delavcem-zaupnikom v tožbah tvrdke Westen proti njim radi izpraznitve stanovanja. Prizivno sodišče je po daljšem razpravljanju in temeljitim posvetovanjem objavilo, da je zadeva končana in bo izdana sodba pismeno. S to razsodbo bo razčiščeno vprašanje zaščite delavskih zaupnikov in ostalih delavcev, zlasti z ozirom na določbo ministrske naredbe o naravnih stanovanjih po Poslovnem redu. — Minulo soboto pa se je vršila že zopet pri sreskem

Ruše

Kup tiskovnih tožb je povzročila naša notica pred volitvami o razmerah v našem malem Beogradu. Pisec dotične notice se je postavil v bran in je privlekel čudovite stvari na dan izpred — vojne in povojne dobe. Na tapeto bo prišlo tudi preganjanje Slovencev med vojno, ki se bo menda prvič razširjevalo tudi pred našimi sodišči. Mi že komaj čakamo, da bomo lahko obširno poročali o vsem tem, ko bodo zaslišane pričje pri javni razpravi.

Senovo pri Rajhenburgu

Proslavili smo rudarski praznik Barbaro. Za ta praznik so vneti tudi vsi gospodje. Naša želja je, da bi na tako slovesen način, z godbo in prireditvami, lahko praznovali tudi naš delavski praznik 1. maj!

Hrastnik

Osnovanje kluba delavske skupine občinskih odbornikov. Radi enotnega nastopanja so se občinski odborniki delavske skupine (19 po številu), izvoljenih na skupni gospodarski listi dne 6. decembra s s. Malovrhom na čelu, združili v poseben klub, ki se je konstituiral v nedeljo, dne 13. t. m. Klub bo vedno zavzel konkretno stališče do vseh vprašanj, ki se tičejo občinskega gospodarstva in občinske politike. Za predsednika kluba je bil izvoljen obč. odbornik s. Salomon Alojz. Seje kluba bodo po potrebi. Tajnik kluba je obč. odbornik s. Urlep Gvidon. Na ta način bo poskrbljeno tudi za to, da bo sleherni občan vedel za delo občinske uprave. Vestno bomo poročali v našo »Delavsko Politiko«, zato svetujemo vsem, da si jo čimprej naroče. U. G.

Se vedno vlada precej velika brezposelnost. Saj tudi drugače biti ne more, ko pa gospodje tako pravično delijo delo. Samo en slučaj, kako si lahko sedaj zaposleni delavci, kateri bodo morali drugo leto k vojakom, obdržijo službo. Vsak delavec naj dobi enega tovariša, da ga bode nadomestil za časa njegove odsotnosti, kakor je to napravil delavec P. F. On je šel v šolo za eno leto. Na svoje mesto je postavil brata, ki je tudi eden izmed najbednejših. Saj nimajo njegovi stariši drugega kakor precej veliko posestvo tako, da morajo najemati delavce, da jim pomagajo pri poljskem delu. Poleg tega imajo še dobro idočo gostilno. Brezposelnost vprašamo p. n. ravnateljstvo, zakaj ni eden izmed v resnici potrebnih dobil dela in kruha? Mnogo je takih med nami, ki nimajo gostiln, niti krompirja za lastno potrebo, kaj šele, da bi ga mogli prodajati rudniškemu konzumu. Javno apeliramo na p. n. ravnateljstvo, da preneha z dosedanjim praksom sprejemanja na delo in vzame v službo res samo sinove rudarjev, ki jih očetje ne morejo vzdrževati. Zemljake pa naj pustijo, da bodo obdelovali obširna polja svojih očetov in jedli kruh, ki jim raste.

Trbovlje

Na sestanek II. skupine v nedeljo, dne 20. decembra vabimo tudi vse delavce, zaposlene pri podjetju Dukič in drug v Trbovljah, ker bo govora tudi o njihovih zadevah in o ukrepih, ki so potrebni, da se ne bo delavcev šikaniralo, kakor se to pri tem podjetju sedaj dogaja.

Zalostna afeta se obravnava pred sodiščem v Laškem zaradi spopada dveh delavcev pri črpalki za Savo. Predlog glavnega zaupnika je bil odbit, da bi se naj stranki pobotali in odpustili druga drugi, da bi se potem lahko interveniralo za njuno zopetno zaposlenje. Odbit je pa bil ta predlog zaradi tega, ker je dal neki G. eni izmed udeležencev strank nasvet, da se naj ne poravnava, češ, da bo že vse dobil. Radovedni smo, ali bo ta čudni svetovalec povrnil strankama tudi veliko škodo, ki jo trpita vsled odklonitve sporazuma?

Litija

Vse naročnike, ki so v zaostanku, prosim, da poravnajo naročnino do konca tega meseca. Le s točnim obračunavanjem vsak mesec sproti bomo lahko dosegli, da bo »Delavska Politika« izhajala trikrat tedensko za isto naročnino. — Poverjenik.

Poslovilni večer s. Repovža. V nedeljo smo priredili poslovilni večer s. Repovžu. Udeležili so se ga člani delavskega kolektorskega društva in »Vzajemnosti«. Kolektorsko društvo je on ustanovil in mu bil predsednik, bil pa je tudi sostanovitelj »Vzajemnosti«. S. Ferdo Repovž se je s toplimi besedami poslovil od nas in nas bodril k nadaljnjemu in neumornemu delu, za povzdigo delavske kulture. Vsi mu želimo, da bi med svojimi novimi sodrugami v Mariboru pozabil na svoje težkoče in se izkazal zopet starega neumornega borca, kakor je bil pri nas. Družnost!

okolico v Sevnici. Vseposvobod se delavstvo pod težo razmer dramati in zahteva poduka o svojih pravicah.

Kamnik

Kako je v tovarni Remec & Co.?

Po »Bat'ovem« sistemu ali reševanje delavskih socialnih vprašanj po načelih okrožnice »Quadragesimo anno«

V tovarni upognjenega polihstva Remec in Co. na Duplici, ki se nahaja pod sodno poravnavo in jo vodi prisilni upravitelj, se je pričelo s temeljitim delom reševanje težkih delavskih razmer.

Naj omenimo samo nekaj glavnih potez te pomembne in za delavstvo tako važne akcije:

Pred dobrim mesecem dni je dobilo vse delavstvo tovarne posebne vprašalne pole.

Na to vprašalno polo je moral vsak delavec odn. delavka odgovoriti v teku 2 dni. Poleg osebnih in družinskih podatkov je bilo treba odgovoriti še na ta-le vprašanja:

Kakšno šolsko izobrazbo ima delavec oz. delavka; katero delo ga najbolj veseli; čigava je hiša, kjer stanuje; koliko je ob hiši vrta in polja; koliko plačuje najemnine; s katerimi sorodniki živi pod isto streho; kakšno koristi ima dom zanj; koga mora še podpirati in preživljati; s čim se bavi v prostem času; ali deluje v kakšnem prosvetnem ali drugem društvu, zadrugi itd.; kakšno je zdravstveno stanje in počutje; katere in kakšne nezgode je utrpel dosedaj pri delu; kakšno izpremembo si želi z ozirom na dosedanjo zaposlitev. Le enega vprašanja ni v tej polji: ali si zadovoljen z mezdo in za koliko naj bi se zvišala.

Delavstvo je debelo gledalo, zakaj ta radovednost. Vodstvo podjetja, ki ob vsaki priliki toži o težkem finančnem položaju podjetja in ki izplačuje delavske mezde s 14 dnevnimi ali še daljšo zamudo, pa gre trošit denar za take nepotrebne in ...

vprašalne pole (tiskane v tiskarni)! Razen tega bo v to svrhu potreben najmanj en uradnik. Da bi pa delavstvo ne odgovorilo kaj neresničnega ...

... kličemo tovarniške mojstre, kateri po večini poznajo podrejeno delavstvo in jih zaslišujejo o vsem mogočem. Pravijo (če je res, ne vem), da se zanimajo tudi ali delavec hodi k maši in izpolnjuje cerkvene in druge božje zapovedi.

G. prisilni upravitelj se je izrazil, da hoče vodstvo podjetja natančno poznati svoje delavstvo. (Kakor je pri »Bat'ci«, kjer vsak mojster ve, koliko gnilih zob ima ta ali oni delavec v podjetju.)

G. prisilnemu upravitelju priporočamo, naj da bi raje poizvedoval o tem, kako se postopa v tovarni z delavstvom. N. pr. da se mora star delavec umakniti na slabše mesto, novincu, kateri je kdo ve na kakšen način prišel v tovarno. Poleg tega naj nadzira, kako se izpolnjujejo kolektivna pogodba in delavski zakoni. Na to pazite, g. upravitelj, potem bo rodilo vaše delo sode, delavstvo pa Vas bo upoštevalo, cenilo in odkrito pozdravljalo, ne pa s suženjsko vdanostjo, kadar je pač treba. Skrbite, da ne bo delavstvo več garalo 11 ur in več na dan! S tem bo zadoščeno krščanski socialni pravičnosti in zadovoljen boste sigurno tudi Vi, k. ...

Poleg tega Vam svetujem, g. upravitelj, da se pomenite tudi z mojstrom in g. obratovodjo glede delavcev in jim poveste, kako naj postopajo z delavci. Posebno še izpregovorite s tistimi, ki je, dokler se ni bilo strokovne organizacije, pretepal delavke in jih zmerjal. Ali ...

Kranj

Kako je bilo v občinah z edino »zveličavno« listo, nam potrjujejo volitve v Naklem. Volilci abstinenti so morali biti skrajno odločni, da jih kortsje niso kar s silo pobasali v avtomobile in oddrli z njimi na volišče. Znani posestnik in mlinar z Bistrice je s svojim avtomobilom tako naglo vozil, da je na ovinku pred Marinskovo gostilno v Naklem zvrnil volilce, med njimi podbrežkega župnika. Kljub vsemu pa je okrog 40 odst. volilcev ni prišlo na volišče!

Vandalizem. V Rakovci je nek škodoželjen tip polomil nekemu posestniku več sadnih drevesc. Svojo »kulturo« izkazuje tudi ob cesti proti Besnici. — To početje gre najbrže na račun političnega sovraštva. Ob priliki občinskih volitev so se namreč zelo razvele politične strasti; predvsem v občinah z eno samo kandidatno listo. Zamero čutijo sedaj tisti, ki niso hoteli manifestirati...

Ljudska univerza priredi 19. t. m. ob 20. uri predavanje dr. Mihelaka o sodobnih denarnih problemih.

Zalog

Občinska seja, ki se je vršila pred tremi tedni je trajala dobrih 5 ur in je potekala vseskozi jako burno. Kljub prerekanju je bil sprejet proračun za leto 1936-37. Na novo so naložili davke na meso, vino in ples. Občinska taksa na vino se je zvišala od 1 Din na Din 1.50. Ugovarjala sta proti temu dva gostilničarja-odbornika, toda bila sta v manjšini. Davke na vino plačajo gosti, torej konzument. Debata je bila tudi glede županove plače. Opozicija je predlagala, da bi jo znižali, pa ni šlo, ker g. župan pravi, da je za svoje delo še premalo plačan. Pri volitvah so g. odborniki obetali obrtnikom, da bodo skušali znižati davke in da bodo v to svrhu obdavčili le večja podjetja. Toda prišlo je drugače. Takoj pri drugem zasedanju občinskega odbora so jo dobili konzumenti in obrtniki. Davki stalno rastejo in občinski odbor jih brez posebnih ceremonij nalaga. Menda nobena občina nima toliko davka kakor ravno naša. Vsa bremena pa se prelagajo vedno na rame šibkejšega.

Roosevelt izvoljen. 580 volilnih mož iz 48 držav, ki so bili izvoljeni 3. novembra, se je sešlo k volitvi predsednika Zedinjenih držav. Roosevelt je dobil 528, Landon 8 glasov.

600 papirničarjev stavka — za svoje pravice

V vevški papirnici, last Ljubljanske kreditne banke, je dne 14. t. m. stopilo v stavko 600 delavcev in delavk.

Stavka je pričela, ker je podjetje izbrabilo brezpogodbeno stanje za redukcijo obstoječih mezd in delavstva.

Pogajanja za sklenitev nove pogodbe so začela že v novembru. Napredovala so počasi, dokler se niso na vprašanju mezd razbila.

Delavstvo je bilo pripravljeno popustiti, da se reducirajo mezde od Din 4.— navzgor za 4 odst. Podjetje je zahtevalo redukcijo mezd za 20 odstotkov in je potem popustilo na 10 odstotkov.

Ker pod to mero ni bilo mogoče doseči nobenega zblizanja, je delavstvo bilo končno primorano stopiti v stavko.

Povprečna plača vevških papirničarjev je Din 39, kar znese mesečno Din 970. Življenjski indeks za 4 člansko družino pa znaša Din 1709 in se sedaj še dviga. Plače papirničarjev so torej pod tem indeksom.

Podjetje je obenem z racionalizacijo pristalo na plače in začelo z redukcijo delavstva. Finančni položaj Združenih papirnic po njihovih investicijah v zadnjih letih je naravnost sijajen. Obrat so pričeli racionalizirati v večjem obsegu že leta 1931 in sicer satinažni oddelke. Tedaj je podjetje reduciralo 42 delavcev in delavk. Ustavilo je stroj za izdelovanje papirja v Goričanih in vso papirno produkcijo koncentriralo v obratu Vevče. To je podjetju prineslo tako lepe prihranke, da je v letih 1935-36 zopet vrglo v obrat celih 11 milijonov dinarjev, ki so že plačani. Vso papirno produkcijo je sedaj iz prejšnjih treh strojev preneslo na B in novi H stroj, pri čemer se količina produk-

cije ni zmanjšala. Zmanjšalo pa se je število delavstva. Podjetje je s 30. novembrom t. l. reduciralo 79 delavcev in delavk, ki so stari nad 60 let in jih vrglo na cesto za enkrat brez priznanja kake starostne rente, dasi se je redukcija običajno izvršila s priznanjem skromne rente. Ob tej priliki pa se je postavilo podjetje na zelo čudno stališče, češ, če delavstvo pristane na znižanje mezd, bo podjetje tem doslužencem dalo rento, sicer pa ni govora o tem. Torej na račun delavskih plač naj dobijo milostno rento od podjetja oni, ki so svoje sile in moči izrabili v korist podjetja!

Pri teh zadnjih redukcijah delavstva podjetje prihrani letno 1 milijon dinarjev, z znižanjem plač (za 10%) pa hoče dobiti še 700 tisoč dinarjev. Podjetju ne gre za to, da uravnovesi svoj finančni položaj, ampak za večji dobiček, kar je generalni tajnik dr. Ciril Pavlin potrdil že na pogajanjih, rekoč, da se delavski fond pri podjetju bolje obrestuje kot pa vloženi delniški kapital. Kako podjetje računa, je poslovna tajnost.

Prvo sredstvo, da prestraši delavstvo, je podjetje že uporabilo. Sporočilo je delavstvu, da naj smatra vsak svoje delovno razmerje za razvezano, kdor se do 22. t. m. ne vrne na delo.

Boj papirniškega delavstva v Vevčah je upravičen, saj gre samo za obrambo skromnih mezd, ki jih ima večina delavstva, razen — bi rekli — specialistov.

Dočim so vse letošnje stavke potekale v znamenju boja za zvišanje mezd, je v Vevčah obratno.

Ako bo delavstvo solidarno in se ne bo dalo oplahiti, bo v tem boju zmagalo. Da bi bilo tako, želi tudi vsak delavec!

Jeseniški kovinarji so prejeli odpoved kolektivne pogodbe

Kranjska industrijska družba je odpovedala zadnjega novembra kolektivno pogodbo,

ki je bila dosedaj v veljavi. Odpoved opravičuje z modernizacijo in racionalizacijo obratov, ki je nastala ob zaključku zadnje pogodbe kakor tudi s konkurenco doma in v tujini. Z ozirom na vse to je baje treba pogodbo kontrolirati. Svojih predlogov podjetje delavskim strokov-

nim organizacijam zaenkrat še ni predložilo. Jasno pa je, da bo potrebna med delavstvom sloga, da bo ta naval podjetja odbilo in si ohranilo vsaj današnje stanje obenem z raznimi prepotrebnimi popravki. O poteku pogajanj bomo poročali.

Med rudarji v Zagorju 33 novih naročnikov

Zagorje, dne 14. decembra.

V revirju Zagorja ob Savi so preizkusili naši rudarji celo vrsto let najbednejše življenje, v katerem so živeli iz leta v leto bolj kot berači, nego rudarski delavci. V masah so padale žrtve na cesti v bedo brezposelnosti, drugi so životali, da je bilo bolj za umreti, kot za življenje. Praznovanje je vtisnilo tej dolini rudarskega proletariata čisto poseben pečat trpeke zagrenjenosti, ki še skozi leta ne bo izginila. Rodbinski oče s kopico otrok je zaslužil ob tem praznovanju ravno toliko, da je prišlo povprečno na dan po Din 1.35 ali še manj. Kako so mogli s tem živeti, je pač uganka in čudež, katerega je sposoben rešiti samo slovenski rudar.

Ali čudovito: ta delavski razred ni klonil in ni popustil zlasti svojega ideala: neizprosno borbo za boljše dneve. V tem duhu se je vršilo tudi minulo nedeljo predavanje o socialni zakonodaji, življenjski nalogi strokovne organizacije in delavskega časopisa, ki ga je priredila podružnica Zveze rudarjev, ki ima že tudi dolga leta svojo neupogljivo hrbtnico pri širom domovine znanem rudarskem tajniku neusahljive energije, s. J. Arhu.

V napolnjeni dvorani Delavskega doma v Loki pri Zagorju je otvoril predavanje s stvarnim nagovorom predsednik podružnice Zveze rudarjev, s. Baseli, na kar sta v žurnem govoru govorila res iz srca vsem rudarjem ss. dr. Reisman in urednik Jelen o vsem tem, kar danes veže usodo rudarja na našo socialno zakonodajo, moč organizacije ter sila in razširjenost delavskega tiska. Lahko rečemo, da so rudarji, mladina in odrasli do upokojevcev, vsi tako napeto poslušali govornika, da je bilo slišati celo dihanje zborovalcev. Le tu in tam si je dalo duška odločno priznavanje, da je vsak soodgovoren za usodo rudarjev in zato tudi vsak rudar dolžan pod svojo častjo, delati tako neumorno, da ne bo med nami nobenega trota več, nikogar, ki bi stal ob strani in gledal, kako drugi žrtvujejo za njega članarino organizaciji in naročnino za njegov delavski časopis.

V par minutah se je za to ob koncu predavanja prigrasilo kar 33 novih naročnikov »Delavske Politike«, in sicer samo takšni, ki bodo ostali tudi zvesti in list plačevali.

Zaposlenost rudarjev

se je tudi v Zagorju tako dvignila, da delajo sedaj vse dneve v tednu in je bila ena partija zaposlena celo v nedeljo. Radi tega in radi navdušenosti navzočih sta bila predavatelja naprošena, da bi se predavanje čimprej zopet nadaljevalo in sicer v vasi Zagorju sami. Seveda sta predavatelja obljubila, da prideta čimprej, kakor hitro bo zopet kaka nedelja prosta, a za enkrat je treba obiskati ostale delavske kraje, kamor še letos predavatelji niso mogli priti.

Nedavno Trbovlje, potem Senovo in sedaj Zagorje, sami dokazi, kako se je rudar iztreznil in našel svojo pravo pot: »z železno disciplino, z neuklonljivo voljo in z žrtvami: do kruha, do koščka tiste sreče, do katere ima vsak človek pravico«!

Stanovsko pri Poljčanah

Zelo dobro obiskano predavanje se je vršilo dne 13. t. m. za nas rudarje v Poljčanah. Predaval je naš s. Kladnik iz Hrastnika o položaju rudarjev v našem rudniku in posredovanih ter o potrebi strokovne organizacije. Obenem se je vršil občni zbor in so rudarji izvolili nov odbor podružnice ZRJ. Pri tej priliki je lepo število delavstva pristopilo v organizacijo, da bomo močnejši in se lažje branili. S. govorniku se zahvaljujemo za njegove podučne besede ter mu kličemo: Družnost!

Angleška prestolonaslednica je stara šele deset let. Ob priliki njenega rojstnega dne, pred par dnevi, jo je oče odlikoval z redom hlačne podveze.

VZAJEMNOST

Pobrežje pri Mariboru

Ustanovni občni zbor »Vzajemnosti« se je vršil v nedeljo, dne 13. decembra v dvorani pri Renčlju. Številna udeležba sodrugov in sodružic je pričala, kako zelo čuti delavstvo potrebo po lastni kulturni organizaciji, ki naj postane torišče izobrazbe in razvedrila pobrežkega proletariata. Na občni zbor so prišli tudi sodrugi in sodružice iz Maribora, kompletan mešani zbor, da z delavsko pesmijo pozdravijo svoje sotrpine in jih že pri prvem koraku utrdijo v prepričanju, da morejo v svojih stremljenjih računati tudi na podporo kulturnih delavcev z levega brega Drave. Občni zbor je otvoril s. Černeč, nakar je imel s. Korbun lep in jednat nagovor. Orisal je delo pripravljalnega odbora in potem govoril o pomenu in namenu »Vzajemnosti«. Delavstvo je potrebno izobrazbe kot želeno dobro, Zlasti važno pa je to vprašanje za vzgojo naše delavske mladine. V okviru »Vzajemnosti« se bo ustanovilo več oddelkov, predvsem pa dramski. Govor s. Korbuna so navzoči burno pozdravili, prav tako tudi izvajanja s. Štuklija iz Ljubljane, ki se je udeležil občnega zbora kot delegat osrednjega društva. V svojem govoru je povdal ozko povezanost zgodovine »Vzajemnosti« z imenom našega največjega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja, kar nas navdaja s posebnim ponosom. Obenem je s. Štukli raztolmačil pravila, ki jih je občni zbor soglasno sprejel. — Sledila je deklaracija male Ljuboslavne Černečeve, ki je globoko ganila prisotne. Kot drugi je z zanosom deklamiral s. Belak. Na predlog posebne komisije je bil izvoljen soglasno ta-le odbor: predsednik Korbun Franc, nam. Belak Rudolf; zapisnikar Velušček Anton, nam. Pečar Franc; blagajnik Minodraž Anton, nam. Strnad Ivan; odborniki: Koje Josip, Gradišnik Simon, Gregorčič Karel, Černeč Antonija in Belak Franc; nadzorstvo: Divjak Vili, Koren Josip, Ulbi Franc. Spregovorili so še ss. Korbun o pripravah za delovanje dramskega oddelka; Pečar o delu za pridobivanje mladine in Černečeva za pritegnitev žen k delu v društvu. — Ob koncu občnega zbora so na poziv s. Koje darovali Din 25 za tiskovni sklad »Delavske Politike«. Naj živi in raste »Vzajemnost« na delavskem Pobrežju!

Študenti pri Mariboru

Delavski oder. V nedeljo, dne 20. dec. ob 16. uri bodo ponovili diletanti v dvorani gostilne Mraz kmečko burko v 3 dejanjih: »Trije vaški svetniki«. Cene običajne.

Marljiv dramski odsek ima naša »Vzajemnost«. Diletantov je že toliko, da igrajo v »dveh partijah« in s tem preprečijo, da ne bi nastala predolga pavza med eno in drugo vpriporitvijo. Pogoste prireditve nam pričajo, da so mladi sodrugi in sodružice z vneto na delu. Delavska javnost pa tudi zna ceniti poštrevnost naših diletantov. Predstave so naravnost sijajno obiskane. To seveda vzpodbuja k vztrajnemu delu in učenju. Med diletanti je nekaj pravih talentov, ki še mnogo obetajo. Delavski oder, ki smo ga v našem kraju že dolgo pogrešali sedaj imamo in vsi želimo, da bi dobil še večjega razmaha. — Družnost! — Stalni obiskovalec predstav.

Šoštanj

»Vzajemnost« bo v nedeljo, dne 20. t. m. priredila zimsko obdarovanje otrok. Obdarovanih bo približno 40 otrok. Posebno se bo upoštevalo otroke brezposelnih delavcev, ki so radi razredne zavesti in borbenosti ob kruhu. Obdarovanje se bo vršilo v društvenem lokalu v gostilni Berložnik. Radi tesnega prostora imajo vstop samo vabljeni stariši z otroki. — Odbor.

Kranj

V proslavo 60letnice rojstva Ivana Cankarja priredi »Vzajemnost« v nedeljo, dne 20. t. m. s pričetkom ob 16. uri v dvorani restavracije Semen, predavanje o Ivanu Cankarju (predavatelj pisatelj in pesnik F. Albrecht). Nato slede recitacija, vpriporitev 2. dejanja »Pohujšanja v dolini šentflorjanski«, deklaracije, nastop govornilnega zbora, ki bo predaval 2. in 3. sliko »Hlapca Jerneja«. Pokažimo s številnim obiskom, da cenimo našega Cankarja in častimo njegov spomin.

Jesenice

Predavanja o študijskem potovanju v Nemčijo je začel prirejati s. Ivan Čelesnik v Delavskem domu. Prvo se je vršilo v nedeljo, dne 13. t. m. ob 3. uri pop. in je bila srednja dvorana nabit polna. Poslušalci so pazno sledili izvajanjem in po predavanju se je razvila zanimiva debata, v katero je poseglo precej sodrugov. Ker je predavatelj razdelil snov na več predavanj, opozarjamo na nadaljnja predavanja, ki se bodo vršila v nedeljo, dne 20. t. m. ob 3. uri pop. in v sredo, dne 23. t. m. ob 7. uri zvečer. Vabimo vse sodruge in prijatelje, da se teh zanimivih predavanj udeležijo.

Zvčni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) »velefilm« Nj. Vis. Postrešek z Weissom Ferdolom v dvojni gl. vlogi. Med dodatki tudi barvana zvočna sala in Paramountov zvočni tednik. Za Božič sledi: Jan Kiepara v »Ljubimcu žena«.

Bled

Ustanovni občni zbor podružnice S. D. S. Z. J. Po štirih mesecih pripravljalega dela so delavke tovarne Jugo-Rohmberg in Izdelovalnice slovenskih in švicarskih vzenin ustanovile strokovno organizacijo.

Svinčeni kristali „Rosenthal“ in „Meissen“ porcelani

Telef. int. 20-30

Vse v to stroko spadajoče predmete za vsakdanjo uporabo in luksuz od najcenejše do najfinejše izdelave nudi

GUSTAV BERNHARD, zaloga stekla in porcelana, Maribor, Aleksandrova cesta št. 17

Ustanovni občni zbor se je vršil 3. decembra v restavraciji »Savica« na Bledu. Centralo zveze je zastopal njen tajnik s. Jakomin. Delavstvo imenovanih podjetij je na obnem zboru dalo posebnega povdarka za uveljavljanje zahtev po zvišanju mezd, katere se je podjetjem predložilo že pred meseci, ne da bi bilo doslej prišlo do pogajanj.

Dobro in poceni, nič dražje kot doma napravljeno!

Za božični večer:

Domači sadni kruh, fini sadni kruh, mlečni kruh v hlebin in štrucih, **potice, specialiteta, Mara' mlečni kruh, keksi** po različnih cenah, **božično pecivo, medene pogače, obeski za božično drevo.**

Za božični dan:

Torte, deserti, konfekti.

Vse v izbrani kvaliteti v glavni in podružničnih trgovinah

pekarne Scherbaum

Purani

očiščeni, kilogram od Din 4.—naprej se dobijo še do inkluzivno sobote pri

And. Suppanz,

Maribor, Cvetlična ul. 20, dvorišče.

Pletenine po „Lia“ krojih iz lastne pletarne

na željo tudi po meri! Rokavice, nogovnice, zimsko perilo, perje in čisti puh, copate, ovratniki, svilen perilo, krojaške potrebščine i. t. d. najceneje pri

„Lia“

Maribor, Aleksandrova c. 19

Najbolj praktično božično darilo je

„NAUMAN“

šivalni stroj

v najmodernejši izdelavi, ki ga dobite po zelo reduciranih cenah in zelo ugodnih plačilnih pogojih pri

Franc Lepoša, d. z. o. z.

Maribor, Aleksandrova 39

Rudarja, očeta devetih otrok, ubilo

v mežiškem svinčenem rudniku

V rudniku Centraleuropean Mines Ltd. na Sv. Heleni nad Črno se je zgodila dne 17. t. m. v rovu grozna nesreča. Velika skala, ki se je utrčila s stropa, je padla na 52 letnega rudarja Franca Forstnerja in ga zmečkala. Priča strašnemu dogodku je bil pokojni sam, ostali rudarji so prihiteli na lice mesta šele pozneje. Ko so okopali ponesrečenca, je bil že mrtev. Pokojnik zapuščal ženo in devet otrok, najmlajšemu je 6 let, najstarejšemu 28 let.

Nad vse tragično smrt pok. Forstnerja je globoko pretresla rudarje. Ker se v svinčenem rudniku dela

že mesece in mesece v naravnost mrzličnemu tempu, kot menda še nikoli, o čemer smo že pisali — se je samo čuditi, da se kakšna slična strasna nesreča ni dogodila že prej. Naj bo ta tragedija pok. Forstnerja opomin družbi, da so tudi hitrosti pri delu postavljene gotove meje in da pri delu preko teh mej preži smrt. Rudarji, ki stoje globoko potrti ob krsti svojega tovariša, pa naj se iz te nesreče uče, da bodo s pomočjo organizacije znali zaščititi svoje življenje in obvarovati svoje družine pred nesrečo, ki je doletela rodbino pok. Forstnerja.

Delaški pravni svetovalec

Nedeljsko delo (Koroška Bela)

Vprašanje: V podjetju, kjer sem zaposlen, opravljajo nekateri delavci službo tudi ob nedeljah, zato pa ostanejo med tednom en dan doma. Ali je dolžno podjetje dati odmor med tednom? Ali bi morda delavci lahko zahtevali, da se jih zaposli med tednom vsak dan?

Odgovor: Po predpisih zakona o zaščiti delavcev je ob nedeljah prepovedano vsako delo, razen v izjemnih primerih, ki jih zakon posebej določa, odnosno jih prepušča določiti ministrstvu za socialno politiko. V takih primerih, ko se dela ob nedeljah, pa mora dati delodajalec pomožnemu osebju odmor med tednom, in sicer najmanj 36 ur. Vključno temu pa mora odmor pasti vsak tretji teden na nedeljo. Ker zakon od delodajalca zahteva, da da delavcu,

ki dela ob nedeljah, odmor med tednom, delavec tako ne more zahtevati, da bi ga delodajalec zaposlil tudi med tednom nepretrgano. Le v kolikor nedeljsko delo ni dopustno, ampak se vrši preko predpisov zakona, lahko delavci, odnosno njihova organizacija pri pristojni inspekciji dela zahtevajo, da se tako delo prepove, s čimer bi morda dotični delavci dosegli nepretrgano zaposlitev ob delavnikih.

Odpoved železniškemu delavcu (Zagorje ob Savi)

Vprašanje: Bil sem zaposlen kot začasni delavec pri progovni sekciji državnih železnic na Zidanem mostu do konca novembra, ko so me odpustili brez kake odpovedi. Ali imam pravico do mezde za odpovedno dobo?

Odgovor: Ker ste bili pomožni delavec pri železnici, velja za Vas pravilnik o delavcih državnih prometnih ustanov z dne 11. maja 1933. Bili ste očitno za-

časni delavec in Vas sme železniška uprava kot takega odpustiti proti predhodni 7-dnevni odpovedi, če pa interes službe to zahteva, Vas sme odpustiti takoj, plačati Vam pa mora mezdo za 7 dni vnaprej, po čl. 28 navedenega pravilnika. Če Vam železniška uprava ni odpovedala v tem roku, lahko zahtevate plačilo odpovedne mezde za 7 dni. Morate pa Vaš zahtevek uveljaviti s tožbo v 6 mesecih od dne, ko ste bili odpuščeni. Tožiti morate Državno inženirsko roko državnega pravobranilstva v Ljubljani in morate tožbo vložiti pri sreskem sodišču v Ljubljani.

Tiskovni skiad

Za trikratno izdajo »Delavske Politike« so darovali po s. Beutlu Francu v Hrastniku:

Beutl Franc Din 60, Haberl Adolf Din 60, Kellner Alojz Din 16, Jager Josip Din 30, Götz Karl Din 10, Pavlič Vinko Din 10, Abram Alojz Din 10, Percl Josip Din 20, Petric Stefan Din 4, Mülbauer Gottfried Din 10, Vidmar Josip Din 5, Rancinger Riko Din 10, Kovač Ivan Din 4, Trinker Adolf Din 4, Zlindra Josip Din 4, Savioči Alojz Din 3, Ježič Jože Din 10, Kotnik Marija Din 5, neimenovani Din 4, Domitrovič Vinko Din 30, Podpečan Kristina Din 30, Klajnšek Karl Din 5, Kiru Edi Din 10, Oberčkal Ivan Din 50, Franc Ravnik Din 20, Koritnik Ignac Din 20, Santej Jožef Din 5, Zupanc Franc Din 10, Klajnšek Jože Din 30, Gačnik Franc Din 13, Bukovnik Franjo Din 4, Franc Koritnik Din 10, Oberauer Jože Din 10, Kolar Herman Din 4, Pirce Jožef Din 5, Höferle Alojz Din 10, Lipičnik Franc Din 10, Rotar Ivan Din 10, Logar Ivan Din 30, Jošt Ivan Din 7, Leskovar Stefan Din 10, Zibret Anton Din 4, Železnik Anton Din 10, Jošt Anton Din 5, Majus Anton Din 10, Kragelj Josip Din 5, Knez Jakob Din 5, Brečko Stanko Din 12, Horjak Ivan Din 10, Skupno Din 673.—. Zavednim hrastniškim sodrugom in sodružicam, zlasti še zbiratelju s. Beutlu najlepša hvala. Sodrugi in sodružice, posnemajte!

Planinske Jopice TRIGLAV
lastni izdelek od Din 60.—naprej
Ekspozitna hiša „LUNA“
Maribor, samo na Glavnem trgu 24

BOŽIČEK

kupuje letos le praktična

BOŽIČNA DARILA

ki jih dobi pri trdki

MIRKO FELDIN

Maribor, Aleksandrova 13, navogalu

kvaliteto

za slabo vreme

IVAN KRAVOS

Maribor, Aleksandrova 13

priloga: ročne torbice, aktovke, denar-

nice, nahrbtniki itd. kot zelo praktična

BOŽIČNA DARILA.

Najcenejše in najboljšo kupiš v

usnjarni

Viktor Kosi

Maribor

Kralja Petra trg 9

Patentirali smo izdelavo garantirano nepremočljivega Hubertus-sukna.

Ker nikomur ne prodajamo Hubertus-sukna, dobe se samo pri nas vsem znani

HUBERTUSI

katerih

nepremočljivo sukno izdelujemo po patentu št. 7644/31.

Vsakdo, kdor je pri nas enkrat kupil je postal naš stalni odjemalec!

TIVAR-HUBERTUSI

iz garantirano nepremočljivega sukna

TIVAR-OBLEKE

JAKOB PERHAVEC

Maribor, Gosposka ulica št. 9. — Telefon 25-80.

Izdelava likerjev. Desertna vina. Sirupi. Žganjarna. Vedno na zalogi: rum, konjak, likerji, slivovka itd. Na debelo! Na drobno!

Za Božič! Najpriladnejše darilo so čevlji

